

Epifyytti

Kristiina Wallin

Kaupunki runoissa, runoilija kaupungissa

Subjekttiivinen ja poeettinen, runojen puhkoma kertomus siitä,

millä tavalla kaupunki on runoissani ja millä tavalla runoilijana olen kaupungissa

Tämä kaupunki on vieras. Eilen eksyimme kahdeksan kertaa, kerta kerran jälkeen paremmin. Illalla kadut pingottuivat kuin kuparilanka. Tapasimme naisen, jonka vatsassa kasvoi trooppinen puutarha. Kuulimme hyönteisten jalat ja kaikki kaiut, kaiut. Lopulta löysimme kahvilan. Istuimme nurkkapöytään ja katselimme surumielistä tanssia, lattian poikki huojuvaa liikettä, liikkeen mekaniikkaa. Yön tultua meille annettiin patja, ihmiset lähtivät koteihinsa. Sinä nukahdit heti. Minä kurotin käteni patjan reunan yli ja kosketin yöpilviä. Jos sadetta oli, se valui iholleni.

Istun aukion laidalla vihreällä penkillä ja kirjoitan. Kaupunki on Praha. Kuljen joen vartta ja minuun kertyy aistimuksia ja sanoja. Kaupunki on Dublin, se on Budapest tai ehkä se on Turku. Koira istuu pahlavillaatikossa pyörän tavaratelineellä ja nostaa kuononsa kohti tuulta. Pyörää polkee intialainen mies, valkoinen turbaani hohtaa valossa. Olen Lissabonissa ja kirjoitan. Toisella mantereella Cotonoussa kirjoitan mopojen katkun, hotellihuoneen torakat ja kuuman ilman, joka painaa jälkensä ihoon. Kirjoitan suolaa ja vettä meren rannalla Barcelonassa tai Helsingissä. Kirjoitan Ateenassa katukahvilassa, viileässä metrokäytävässä, kirjoitan mellakkapoliisit ja kukkatorin aamuäänet. Kirjoitan talvisessa Amsterdamissa, kirjoitan vastasataneen lumen ja kanavien hajun, kirjoitan baarissa ja puistossa, kirjoitan. Kirjain kirjaimelta, sana sanalta kuljen kaupunkia runoiksi. Kävelen. Kävelen. Kävelen, sillä kävelemällä kaupungista tulee osa ruumistani ja hengitystäni, kaupungin rytmistä osa minun rytmieni ja kirjoitustani.

Toki ammennan kirjoittamiseen metsistä ja pelloilta, niin kuin suomalaisessa kirjallisuudessa on aina ammennettu, mutta kotini runoilijana on kaupungissa. Jatkan suomalaisen ruouuden vahvaa luonnon kokemisen ja luonnon näyttämisen perinnettä, mutta runoissani luontokokemus syntyy usein kaupunkiluonnossa tai kaupungin ja metsän rajalla. Kaupunki ja luonto asettuvat myös lomittain ja syntyy tiloja, jotka rikkovat perinteisen

kahtiajaon kaupunkiin ja luontoon tai sisätilaan ja ulkotilaan.

Olomuotona kaupunki

Runoissani seison toinen jalka metsässä ja toinen jalka kaupungissa. Jos metsä on minulle hitaan hengittämisen ja sisäänpäin kääntymisen tila, naavanpehmeä hiljaisuus, kaupunki houkuttelee toisenlaiseen olomuotoon. Siksi kaupunki on minulle runoilijana elintärkeä. Kaupunkitilan merkitys on sattumanvaraisessa kuljeskelussa, alttiiksi asettumisessa, löytämisessä ja eksymisessä. Löydän ja eksyn myös tutussa kaupungissa, sillä minulle eksyminen ja löytäminen tarkoittaa eksymistä yllättävien ja odottamattomien vaikutteiden ja havaintojen äärelle. Löydän asioita, joiden löytämistä en voi etukäteen suunnitella, en kontrolloida. Minuun tarttuu yksityiskohtia, joiden tarkoituksen ymmärrän vasta myöhemmin, jos silloinkaan. Kirjoittaessani annan ohimenevälle uudelleenlaisen merkityksen. Kertomisen kontekstissa kokemukset muuttuvat tiheiksi, kerrokselliseksi ja ulottuviksi. On kiinnostavaa, millä tavalla kaupunki tilana ja paikkana kutsuu sanoihin, kirjoitukseen, tunteisiin ja aistimuksiin. Uskon, että merkityksellistä on kaupunkiärsykkeiden jatkuva virtaaminen. Kaupunki on keskeneräinen ja liikkuva, jatkuvasti muuttuva tila niin kuin minäkin olen runoilijana aina keskeneräinen, kieleni on kesken ja liikkeessä, kuljetan mukana keskeneräisiä runoja ja ajatuksia.

Olen oma salaisuuteni.

Olen toisaalla. Seison intialaisen naisen kanssa valoinstallaatiossa. Olen aina toisaalla. Viereisessä huoneessa tyttö painaa kasvonsa ikkunaan ja puhuu välimerkien merkityksellisyydestä. Nainen tarttuu minua vyötäröstä ja taivuttaa. Jään vinoon asentoon. Valot sammuvat. Tyttö lähtee museosta, puhalttaa parkkipaikalla vaaleanpunaisen purkkapallon. Valot sammuvat, tulee uudelleen pimeä.

Myöhemmin samassa rakennuksessa: pilvet laskeutuvat lumelle. Niin yksinäisiä me olemme, niin avaria huoneita, niin kaikkia.

Olen toisaalla, aina tässä, tämänkokoinen. Kuka tahansa voi mennä läpi, luut joustavat ja taipuvat, keräävät jälkiä. Syntyy polku, polkuisampi metsä.

Kun kirjoitan kaupungissa, tulen väistämättä häirityksi. Kun tulen häirityksi, muutan asentoa tai suuntaa. Löydän ehkä jotakin, mitä en olisi löytänyt ilman asennon tai suunnan muutosta. Totta kai ärsykkeiden paljous voi olla myös haitaksi. Siksi valitsen tarkkaan sen, missä vaiheessa kirjoittamisen prosessia altistun sattumanvaraisille vaikutteille ja missä vaiheessa prosessia vetäydyn hiljaisuuteen, sillä myös hiljaisuus on välttämätöntä. Työhuoneen hiljaisuus, oma sisäinen hiljaisuus, mutta myös puistojen tai kirjastojen rauha.

Kaupunki on fyysinen tila

Kaupungit varastoituvat minuun: silmien verkkokalvoille, mutta myös korvakäytäviin tai tuntoaistiin, hajuaiistiin, ruumiin muistiin, ruumiin kirjoitukseksi. Runojen kirjoittaminen on minulle kokonaisvaltainen ja ruumiillinen maailmassa olemisen tapa. Se on tapa havainnoida, se on hengitystä. Kirjoittaminen on opettanut ja opettaa minulle läsnäoloa ja tarkkaavaisuutta, kirjoittaessa aistit tarkentuvat, maailma eriytyy yksityiskohdiksi: hajuiksi, ääniksi ja kosketuksiksi. Kun kirjoitan kaupungissa (tai: kun minuun kirjoittuu), olen läsnä: on kaupungin hajut, äänet ja hiljaisuudet, on visuaalisen aineksen vyöry, mutta myös tietoisuus etäisyyksistä minun ja muiden välillä, rakennusten ja katujen rytmi. Kaikki se rakentaa fyysistä kaupunkitilaa ja sitä kuinka olen ruumiillisena yksilönä kaupungissa, millä tavalla olen tietoinen kehollisuudestani, mitä kohti kurotan, mihin rakennan etäisyyttä, millä tavalla hengitän tai avaudun ja sulkeudun, minkä reitin valitsen ja miksi, mitä kuulen ja missä voin levätä. Mistä löydän impulsseja, jotka sysäävät sanoja liikkeelle. Missä voin pysähtyä. Fyysinen olemisen tapa puolestaan on aina yhteydessä kirjoittamiseen, sillä sanat syntyvät kokemusten kautta ja kokemukset syntyvät aistien ja havaintojen eli ruumiin kautta.

Kun olen kaupungissa tässä ja nyt koko ruu-

miilla, olen samaan aikaan toisaalla: kaupungin alla on toinen kaupunki, kaikki kuviteltu, kuvitellut ihmiset, tapahtumat, ajat ja todellisuudet. On olemassa olevan ja mielikuvituksen leikkauspiste, jossa mahdollinen ja mahdoton kohtaavat. Siellä syntyy sanoja, ääniteitä, rytmisiä – runoja. Siellä kieli hajoaa ja rakentuu uudestaan, tarttuu siihen mikä on aavistus vasta, jokin esikielellinen häivähdys. Jotta voin rakentaa uusia ja vielä olemattomia todellisuuksia, tarvitsen tämän konkreettisen ja fyysisen todellisuuden: kadut, torit, puistot, kahvilat, museot. Tarvitsen vastaantulijoita, ohikulkijoita, ilmasta siepattua puhetta, keskustelunpätkiä tai katseita. Ja joutomaita, ratapihoja, alueita jotka ovat reunalla, vasta muotoutumassa tai jo unohdettuja – marginaalissa, niin kuin runoilijakin on aina marginaalissa. Marginaalissa on tilaa nähdä toisella tavalla. Joutomaalle mahtuu vaihtoehtoinen.

Onko kaupunki kartta?

Runoni piirtävät esiin kaupungin, mutta eivät mitään yksittäistä kaupunkia. Runojeni kaupungit ovat fiktiivisiä, mutta samaan aikaan totta. Ne ovat ikään kuin läpikuultavia ja päällekkäin asetettuja kuvia niistä kaupungeista, joissa olen kulkenut. Ne ovat samaan aikaan todellisia ja keksittyjä karttoja, mutta aina myös mielentiloja. Usein kaupunki heijastaa runoissani kohtaamisen ja kohtaamattomuuden problematiikkaa. Kaupunki on yksinäisyyden tila, mutta myös mahdollisuus kulkea hetken aikaa yhdessä.

Kun kirjoitin Jalankantama-kokoelmaani, mietin paljonkin karttoja. Mietin, millaisen kartan kaupungista voisi piirtää, jos piirtäisi katujen, torien ja puistojen lisäksi esiin kaupungin aikakerrostumat, kaupungissa kulkevien ihmisten tunteet: ilot ja kaipaukset ja surut. Jos piirtäisin karttaan omat ajatukseni ja tunteeni. Ehkä sellainen kartta olisi mahdoton, ehkä siitä tulisi tällainen:

Tästä paikasta ei voi piirtää karttaa. Tästä paikasta voi piirtää monta karttaa, ne voi asettaa päällekkäin ja katsoa, kuinka ne kuuluvat toistensa läpi. Voi katsoa kerrostumia, jotka nekin ovat vain yritys paikallistaa ja asettaa mittasuhteet. Objektiviivista katua tai puistoa ei ole: oranssilla viivalla voi merkitä kuoleman linjoja, joilla ihmiset hukkuvat valtameriin tai tukehtuvat kontteihin. Keltaiset laikut ovat väkivallan saarekkeita. Jos sormesi seuraa sinistä kiharaa, voit laskeutua verisuonistoon ja kulkea vanhuksen reittiä sen massan halki, jota kutsutaan ajaksi. Millä symbolilla suru merkitään aamupäivään? Levitän kartat syyliini eikä mikään niissä ole merkityksetöntä, eivät pinnanmuodot eivätkä värit. Jos sinä rakennat korkeuskäyrän takapihalle, minä kumitan sen pois ja piirrän syvyyttä siihen saakka, että näen taas valon ja kilpikonni- en hämmästyneen kuoriutumisen, pilvet jotka virtaavat ohuina nauhoina panssarin alle. Uskallatko yhä suunnistaa kaupungin halki, jos kirjoitan näkyväksi jännitteet ja voimavirrat, alueet jotka ovat pirstoutumassa, ihmiset? Tukikohdat. Varastot. Entä jos piirrän ilon ja mahdollisuuden valita? Kaaoksen leviämisen riskin? Piirrän vahallidulla. Tänään haluan laskea, missä korttelissa koti-ikävä hellittää. Kuljetan sisälläni esineitä, joita en osaa nimetä. Istun baarin takaportilla ja piirrän välimat- kan symboleja kenen tahansa vastaantulijan iholle ja silmin, omiin silmiini. Tänään tarvitsen lähiöitä ja vanhoja karttoja, revenneitä. Tarvitsen uusia kartoittamattomia rakennuksia ja kerroksia, pinta-aloja ja tilavuuksia. Kietoudun muiden piirtämiin kuviin ja eksyn, levitän suuren arkin valkoista paperia rakennusten ylle.

Kaupunki on minulle ihmisten, tunteiden, merkit- tysten, aikakausien ja historian kerrostumaa, aas- tustus jostakin mikä on pinnan alla. Se on myös tässäoloa, läsnäoloa juuri nyt. Runojen miljöinä toistuvat kahvilat, puistot, museot ja hotellit. Ne kaikki ovat myös kirjoittamisen prosessin kannalta tärkeitä paikkoja, tiloja joissa voin keskittyä rau- hassa mielessäni virtaaviin kuviin ja samaan aikaan olla tietoinen siitä, että ympärilläni tapahtuu, että on ihmisiä ja puhetta, reittejä. Voin olla yksin ja osa jotakin alati vaihtuvaa yhteisöä, joka ei määrity minkään luokittelun alle, joka ei suostu staattiseksi eikä pysähdy.

Runo syntyy kaupungissa

Jo kovin kliseinenkin on kuva runoilijasta tai kir- jailijasta, joka kirjoittaa kahvilassa. Kliseinen tai ei, minäkin kirjoitan kahvilassa. Luotan kirjoitta- essani alitajunnan tai tiedostamattoman voimaan. Minuun kertyy merkityksiä, joita en voi ymmärtää enkä järjestää pelkästään järjen varassa. Tarvitsen sattumanvaraisuutta ja töytäisyä jonnekin odotta- mattomaan, vieraaseen suuntaan. Kirjoittaminen on liikettä tarkan sanatyöskentelyn ja ikään kuin vapaan pudotuksen välillä. Kun siirryn hiljaisesta kes- kittymisestä kaupunkiin kirjoittamaan ihan konk- reettisesti tai kirjoittamaan kuljeskelemalla, asetun alttiiksi havainnoille, jotka ovat, ainakin osittain, minusta ja ajattelustani riippumattomia. Vain osit- tain riippumattomia siksi, että toki se, millä tavalla olen juuri tänään maailmassa, missä asennossa tun- teeni ja ajatukseni ovat, millä tavalla olen ruumiis- sani, vaikuttaa siihen, millaisen kaupungin itselleni kuljen ja mikä teksti minuun kirjoittuu.

Kaupungissa voi olla yksityisen ja julkisen olemi- sen rajapinnalla. Jos istuu esimerkiksi kahvilan ik- kunapöydässä tai terassilla, voi olla myös sisä- ja ulkotilan rajalla. Rajalla oleminen on tärkeää, kyn- nykset ja taitekohdat ovat. Kirjoittamisen proses- si lukkiutuu helposti, ajatukset jäähmettyvät, kieli jäähmettyy. Varsinkin runossa kerroksellisuus on kuitenkin tekstin koko olemisen ydin: kieli on ker- roksellista, ja merkitykset virtaavat vapaasti ja aset- tuvat lomittain. Kaupunkitila tavallaan edustaa mi- nulle tuollaista kielen ja ajattelun kerroksellisuutta. Olen kahvilassa, mutta samaan aikaan olen kadulla ja liikun suuntaan, jota en välttämättä tunne, mutta samaan aikaan olen kielen rakenteissa, olen maail- massa, jota ei vielä ole ja joka syntyy minussa juuri nyt. Samaan aikaan kiedon sormet konkreettisen kahvimukin ympärille, tunnen ilmapirran iholla, kun joku avaa oven. Ehkä kahvilassa kirjoittami- nen liittyy myös kirjoitustyön yksinäisyyteen. Kun olen yksin muiden kanssa samassa tilassa, yksinäi- syyteni lievittyi juuri sopivasti – niin, että minulle jää yhä se yksinäisyyden kokemus, jonka tarvitsen kirjoittaakseni. Keskityn sanoihin, mutta halutes- sani voin tarkkailla muita ihmisiä ja ympäristöäni. Olen samaan aikaan näkymätön osa massaa ja nä- kyvä: kymmenien katseiden ainakin ohimennen hipaisema. Entä vaikuttaako katse ja lyhyenkin katseen kohteena oleminen kirjoittamiseen? Us- kon, että vaikuttaa, mutta en tiedä miten. Riippuu katseesta, riippuu siitä, missä tekstimaailmassa olen, riippuu siitä, mikä on senhetkinen suhteeni omaan fyysiseen läsnäolooni.

Kaikki kahvilat eivät tietenkään ole hyviä paik- koja asettua keskittymisen ja häiriityksi tulemisen rajamaastoon. Jos kahvilassa soi radiokanava tyh-

jää puhetta ja mainoksia, menen muualle. Jos joku huutaa naapuripöydässä kännykkään, menen muualle. Rajansa silläkin, millä tavalla voi tulla häirityksi. Normaali puhe naapuripöydissä ei häiritse. Se läpäisee oman tekstin tavalla tai toisella, mutta ei karkota. Kaiken kaikkiaan kaupunkiin muodostuvat äänitilat tai äänimaisemat ovat tärkeimpiä reittejäni ohjaavia tekijöitä.

Paitsi että voin kaupungissa kohdata niitä odottamattomia ja vastaan kulkevia ajatuksia ja aistimuksia, jotka myöhemmin, muodossa tai toisessa, siirtyvät runoihini, voin hankkia vaikutteita tai inspiraatiota suunnitelmallisesti. Taidemuseot ja galleriat sekä nykytanssia esittävät keskuksat tai teatterit ovat minulle erityisen tärkeitä kirjoittamisen paikkoja. Kirjoitan teosten äärellä tai myöhemmin, esimerkiksi museon kahvilassa tai puistossa, niitä mielikuvia, ajatuksia, tunteita ja tunnelmia, joita teokset ovat saaneet minussa liikkeelle. Tanssi tai kuvataide on väylä tai kieli, jonka kautta saan helposti yhteyden niihin tiedostamattomiin minuuden kerroksiin, joissa runoni syntyvät. Koen, tunnen ja ymmärrän jotakin sellaista, mitä en pystyisi arkikielellä verbalisoimaan – ja silloin syntyy runo, esimerkiksi silloin.

Museot ja galleriat ovat tärkeitä kaupunkitiloja siksi, että ne ovat kaikille avoimia ja julkisia, mutta niissä on lupa vaipua omiin ajatuksiin, omaan todellisuuteen ja samalla päästä vuorovaikutukseen sen kanssa mitä joku muu on nähnyt, mitä ajatellut ja millä tavalla tiivistänyt kokemuksensa esimerkiksi kuvaan tai liikkeeseen. Kaupunkitilassa taide kaiken kaikkiaan avartaa kokemusta, auttaa näkemään jonnekin sinne, minne oma arkinen ajattelu ei muuten yltäisi. Se kuljettaa kohti ajattelun ja olemisen ydintä, kysymyksiä ja ihmettelyä, ihmettä. Museoissa ja gallerioissa voi tavoittaa jotakin sellaista, joka ankkuroituu yksityisen ja julkisen olemisen, mutta myös dialogin ja yksityisen ajattelun rajapinnalle. Joskus kirjoittaminen voi murtaa julkisessa tilassa olemisen totuttuja tapoja. Saatan istua pitkän tovin esimerkiksi gallerian lattialla, teosten äärellä, hiljaisessa tilassa ja kirjoittaa. Silloin olen läsnä itsessäni ja teoksissa, mutta myös tietoinen ihmisistä, jotka kulkevat ohitseni tai ympärilläni ja tietoinen myös siitä, että olen viivähtävän katseen kohteena.

Lukija ja runo kohtaavat

Kohtaan kaupungissa myös lukijoitani tai niitä ihmisiä, jotka etsiytyvät runon äärelle kuuntelemaan. Erilaiset runotapahtumat ja festivaalit ovat minulle totta kai tärkeä osa kaupunkikulttuuria. Mutta ru-

non ja sen kuulijan tai lukijan kohtaaminen voi olla muutakin kuin esiintyminen lavalla tai kahvilassa tai kirjastossa, vanhainkodissa tai koulussa. Olen lukenut runoja rautatieasemalla ja liikennelaitoksen bussissa tai Näsinneulan hississä. Matka ylös kestää parikymmentä sekuntia, siinä ehtii monta säettä. Alas tullessa saman verran. Jos matkustaa hissillä kolme tuntia, ehtii lukea monta runoa ja kohdata monta ihmistä. Olen lukenut yleisessä saunassa ja saunomisen vilvoittelutauolla pyyhe päällä ja tukka märkänä saunan pihassa. Tällaiset runokohtaukset ovat runon kuulijan kannalta yllyttäviä. Kaupunkitila muuttuu, kun työmatkalla tai iltasaunassa törmää runoon. Oma olemisen tapa muuttuu väistämättä jollakin tavalla: joku torjuu runon ja vetäytyy pois, mutta useimmat ottavat vastaan ja ilahtuvat, ajavat ehkä bussissa muutama pysäkinvälin pidempään. Minulle runoilijana kaikki kohtaamiset kuulijoiden ja lukijoiden kanssa ovat tärkeitä. Ja on tärkeää olla runoilijana kaupungissa: sillä tavalla kaupungista tulee enemmän oma, tila jossa sanani ja maailmani saavat kuulua ja näkyä, olla olemassa. Joistakin kohtaamisista en ole voinut saada välitöntä palautetta eikä suoraa kommunikaatiota ole voinut syntyä. Näin esimerkiksi silloin, kun runoilijakollegoiden kanssa kätkimme runoja löydettäväksi virastoihin ja ruoka-kauppoihin banaanien tai muropakettien lomaan.

Olen tehnyt kaupungissa runoa myös yhteisöllisesti: kirjoittanut ohikulkijoiden kanssa yhteistä runoa liidulla asvalttiin tai kerännyt ihmisiltä sanoja, joista on syntynyt kollektiivisesti runo. Olen kirjoittanut vanhainkodeissa ja palvelutaloissa asukkaiden ja asiakkaiden muistoista runoja. Kaupunki on minulle siis sattumanvaraisten ja avoimien kohtaamisten tila, mutta myös tila, jossa suunnitellusti voi pysähtyä runon äärelle eri ikäisten ihmisten kanssa. Mutta voisiko kaupunkiympäristö mahdollistaa yhä enemmän luovia kohtaamisia esimerkiksi eri kulttuuritaustoista tulevien tai eri ikäisten ihmisten välillä tai toisaalta eri taidemuotojen ammattilaisten kesken? Toki järjestettyjä kohtaamisia on, on kurssseja tai kollegiaalisia tapauksia, mutta millaisessa tilassa sattumanvarainen ja luovaan prosessiin houkutteleva kohtaaminen olisi mahdollinen?

Puistoja, kovakuoriaisia ja sanoja

Aiemmin totesin, että ammennan luonnosta ja luontokokemuksesta kirjoittamiseeni, kaupunkiluonnosta ehkä vielä enemmän kuin metsistä. Olen jo monesti puhunut rajalla olemisen merkityksestä: yksityisen ja julkisen tilan rajasta, sisä- ja

ulkotilan rajasta tai toden ja epätoden, olemassa olevan ja kuvitellun rajasta. Puistokin on rajatila, luonnon ja rakennetun ympäristön kohtaaminen. Parhaimmillaan puistossa voi pysähtyä vanhojen puiden alle, voi nähdä vuodenaikojen muutokset, nähdä linnut ja tuntea kuuluvansa johonkin suurempaan kiertoon, olevansa hyvässä mielessä vain ihminen. Hengitys tasaantuu, verenkierto. Ajatukset rauhoittuvat, kirkastuvat. Parhaimmillaan puisto on paitsi perennoja, pensaita, puita ja hiekkakäytäviä, myös aktiivinen ihmisten ja tapahtumien tila. Tai parhaimmillaan puisto voi olla myös melkein loputtomiin jatkuva vihreä huone, jossa tapaa vain muutaman vastaantulijan, se voi olla kahiseva siimes ja melkein kuin metsä.

Runoissani vilisee kovakuoriaisia ja pyrähtelee lintuja, kasvaa puuta, heinää. Puisto on minulle joutilaisuuden tila – ja kirjoittaminen, niin kuin mikä tahansa luova työ, edellyttää joutilaisuutta. Kuljeskelua. Istuskelua. Vastaan ottamista ilman pakkoa. Sattumanvaraisuutta. Eräänlaisia puistoja ovat myös hautausmaat, joissa aikojen kerrostumat ja aavistus yksittäisten ihmisten henkilökohtaisesta historiasta ovat läsnä. Kun kävelen kaupunkieja runoiksi, reitini kulkevat kuin itsestään puistojen, hautausmaiden ja kasvitieteellisten puutarhojen läpi. Hiljaisten kaupunkitilojen sisään.

Vieraan merkitys

Kotoisat tutut kaupungit ovat kirjoittamisen kannalta itsestään selvää hengitystä, mutta tarvitsen myös vieraita kaupunkieja ja katuja, joita en tunne. Kun mahdollista, lähdän kirjoittamaan jonnekin muualle ja silloin matkustan nimen omaan kaupunkiin. Keskelle rytmieja, joka on hivenen toisenlainen kuin kotona. Totta kai matkalla minäkin olen hivenen toisenlainen kuin kotona. Kun arki-rutiinit jäävät, voin ottaa toisenlaisen asennon ja kokeilla toisenlaista askellusta. Toisenlaista kirjoitusta, kieltä, näkemistä.

Kirjoittamalla yritän ymmärtää itseäni ja sitä, mikä on ympärilläni – ja samaan aikaan luopua ymmärtämisestä. Saul Bellowin sanoin: ”Mikään muu ei pysty valaisemaan kuin käsittämätön”. Kirjoittaessani opettelen hyväksymään, etteivät asiat ole hallittavissa ja kontrolloitavissa. Walt Whitmanilla puolestaan on lohduttava ajatus kaiken, jopa oman itsen, käsittämättömyydestä:

Olenko ristiriidassa itseni kanssa? Hyvä on, sitten olen ristiriidassa itseni kanssa, olen laaja, minuun sisältyvät suuret massat.

Niinpä! Minussa on massoittain ihmisiä ja lintuja, on polkupyöriä ja sateisia puistoja, on sataman haju. Vasemmassa kämmenpohjassa levittäytyy joutomaa, polvilumpiossa sataa lunta, lumessa on katusoittajan jäljet. Minussa on kaupunki. Sinussakin on. Minussa on runo. Sinussakin on. Meissä.

Sanojen ja kaupunkien rytmieja

Minulle kirjoittaminen on liikettä ja rytmieja. Kaupunki on liikettä ja rytmieja, joka ruokkii kirjoittamisen liikettä ja rytmieja. Kirjoittaminen on fyysistä, se on ruumiillista työtä. Se tapahtuu koko ruumiin kautta. Koska kirjoittaminen on havaintojen tekemistä ja aistikokemuksia, ei ole yhdentekevää, millaisessa fyysisessä ympäristössä kirjoitan ja millaisen kehollisuuden kautta kirjoitan. Runon kirjoittaminen on yhtä lailla olemista kuin ajattelua – ja ajattelemisenkin voi syntyä vain ruumiillisen olemassaolon kautta. Olennaista on tietoisuus, tietoinen läsnäolo ympäristössä, havainnoissa ja kielessä. Kehollinen havainto ajasta ja paikasta, esimerkiksi kaupungista, muuttuu runoksi prosessissa, jossa ei ole mitään mystistä, mutta jota ei voi selittää. Tiedän ainoastaan, että sen perustana on avoimena oleminen, suojauksista luopuminen ja vastaanottaminen aistien ja liikkeen kautta.

Kun istun työpöytäni ääressä ja kirjoitan, kävelen samaan aikaan kaupungin läpi. Kävelen aikojen läpi, läpi jonkun muun kirjoittamien tekstien, kuvien läpi, läpi rakennusten. Kävelen katuja pitkin, kioskin ohi, torille. Poikkean kivijalkakauppaan, odotan punaisissa valoissa ja jos kaupungin halki virtaa joki, ihan varmasti menen sinne, missä vesi on jatkuvaa liikettä, niin kuin minäkin olen liikettä. Minun sanani ovat liikettä: kaupungin rytmin selittämätön heijastus.

Lähteet

- Wallin, Kristiina (2009). *Jalankantama*. Tammi, Helsinki.
Wallin, Kristiina (2012). *Kaikki metrit ja puut*. Tammi, Helsinki.